

At lære fra sig i en travl hverdag

Landskursus FS Diabetes 2025

7/11 2025

Jonas Sprogøe, cand. mag, ph.d.

Bedre Praksis

Målet...

Dét, vi sigter efter:

- Oplægget vil styrke dine underviserkompetencer gennem præsentation af og refleksion over forskellige underviserroller samt præsentation af forskellige forståelser af læring.
- Formålet er, at du bliver mere bevidst om din egen rolle som underviser og får blik for forskellige læringsniveauer, der kalder på forskellige tilgange

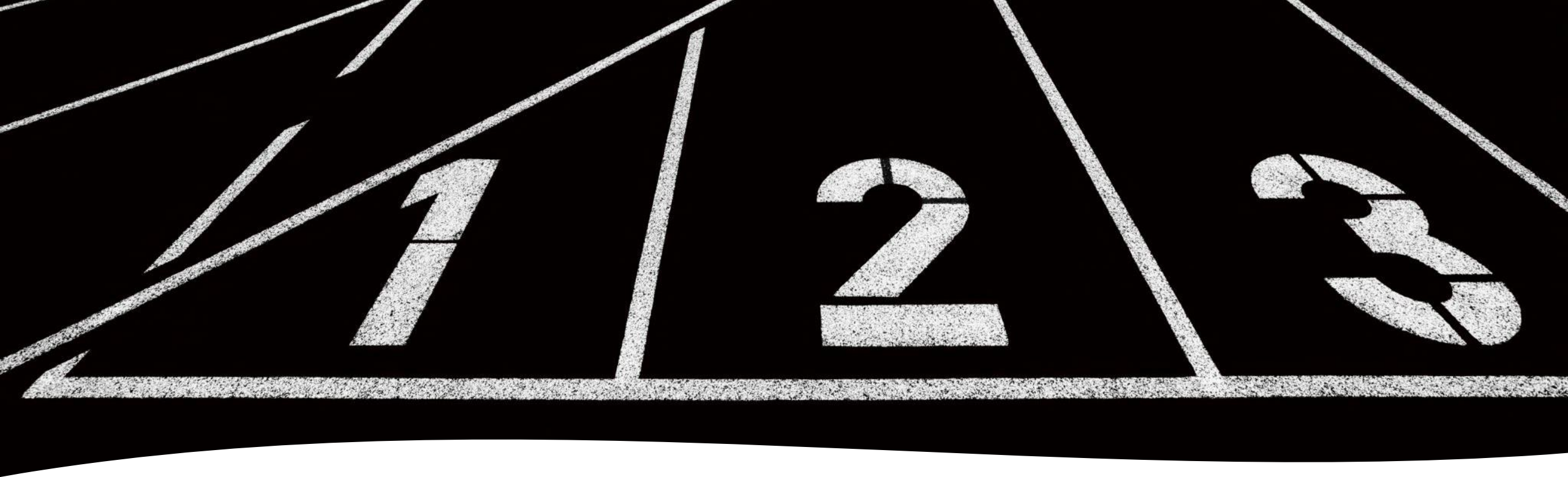
Om Jonas Sprogøe

- Cand. mag. i voksenpædagogik og ph.d. i organisatoriske læreprocesser
- Selvstændig konsulent og freelance forsker & ekstern lektor ved Institut for Uddannelse og Pædagogik ved Aarhus Universitet (Master i voksnes læring og kompetenceudvikling)
- Udvalgte projekter
 - Steno Diabetes Center Odense
 - Specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje i Region Syddanmark
 - Oplæg og processer for kliniske vejledere i Region Hovedstaden og Region Sjælland
 - Udvikling af strategi for kompetenceudvikling, Fysio- og ergoterapeutafdelingen, Aarhus Universitetshospital
- Udvalgte udgivelser:
 - Sprogøe, J. (2024) Læring og udvikling – et bud på en samtale- og refleksionsmodel til vejledere i klinisk praksis, *Kognition & Pædagogik*, nr. 134
 - Sprogøe, J. (2022) Forankring af it i social- og sundhedsuddannelserne, *Kognition & Pædagogik*, nr. 123, 32. årg
 - Sprogøe, J. & Thrane, I.M. (2020) Professionel vejleder-elevrelation i sundhedsfaglige erhvervsuddannelser, *Kognition & Pædagogik*, nr. 116
 - Sprogøe, J. (2019) Individuel og organisatorisk læring i praksis, In: Skjødt og Jekes (eds). *Sygepleje i det nære sundhedsvæsen*. Gads Forlag
- Se mere på www.bedrepraksis.dk

Jeres praksis er (også) en pædagogisk praksis:

- Sundhedspædagogik
- Psykoeducation
- Behandling
- Patientinddragelse
- Vejledning
- Supervision
- Kompetenceudvikling – egne og andres

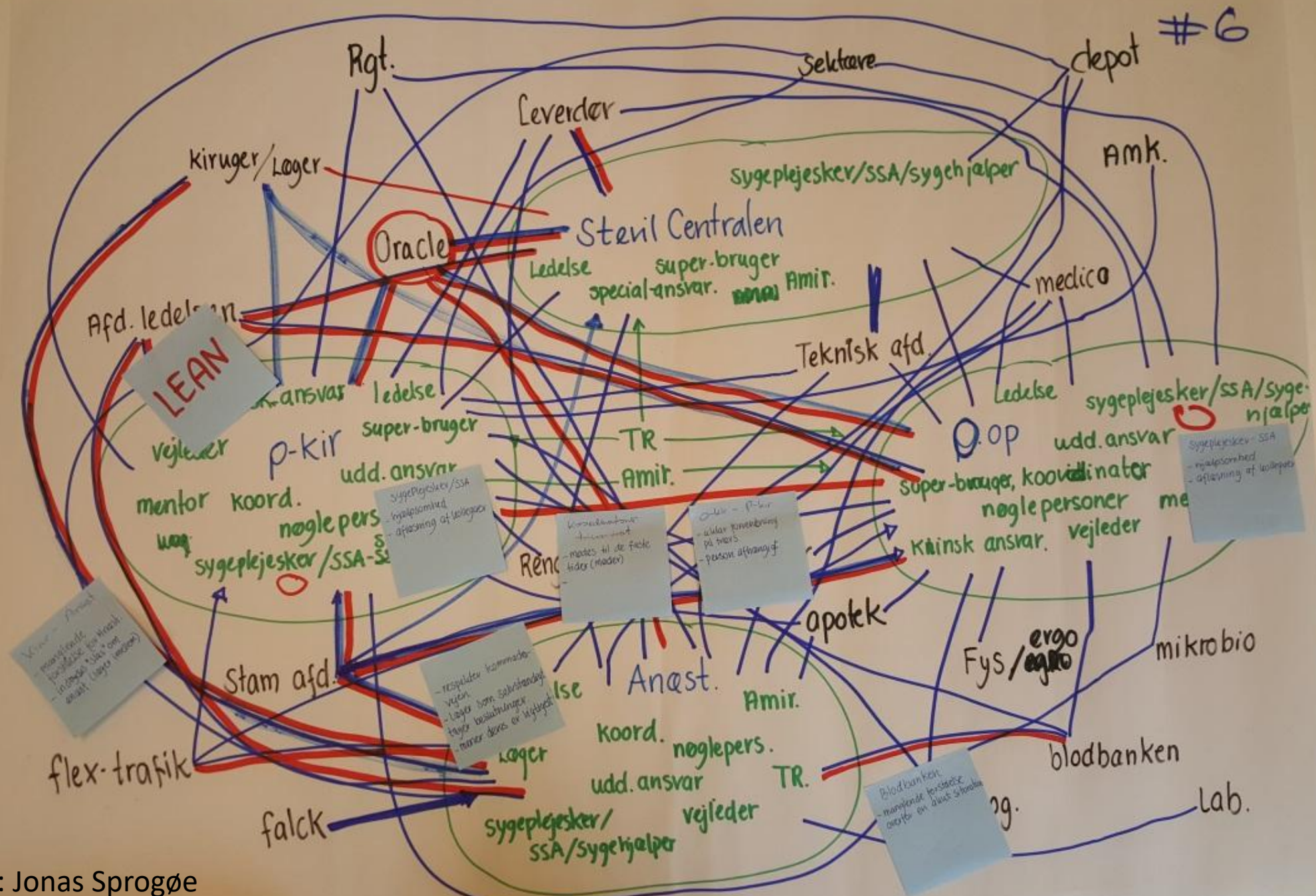
**Dét, vi kommer
omkring:**

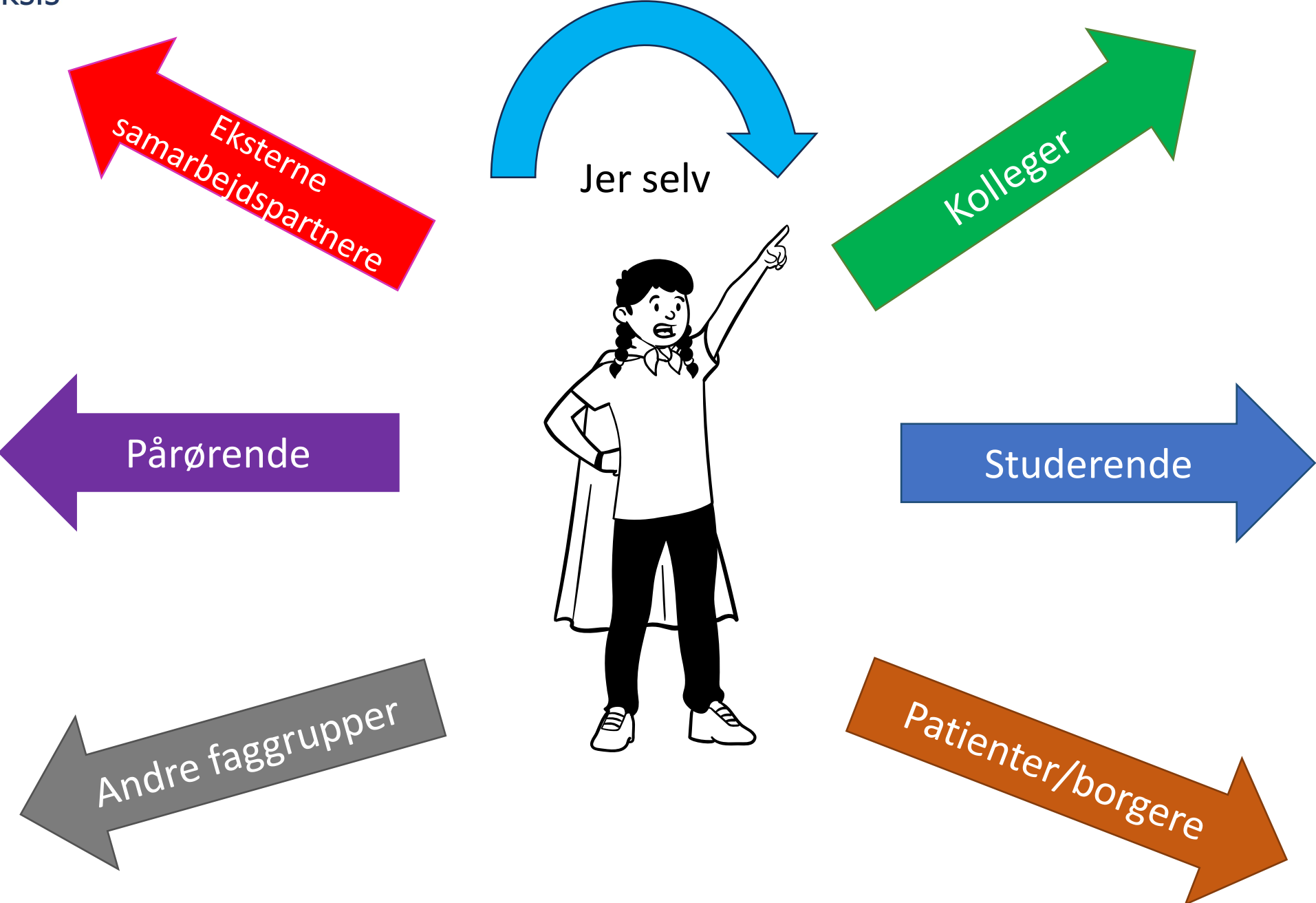
1. Det kontekstuelle bagtæppe
2. Læringsforståelser
3. Underviserroller

Det kontekstuelle bagtæppe for at lære fra sig

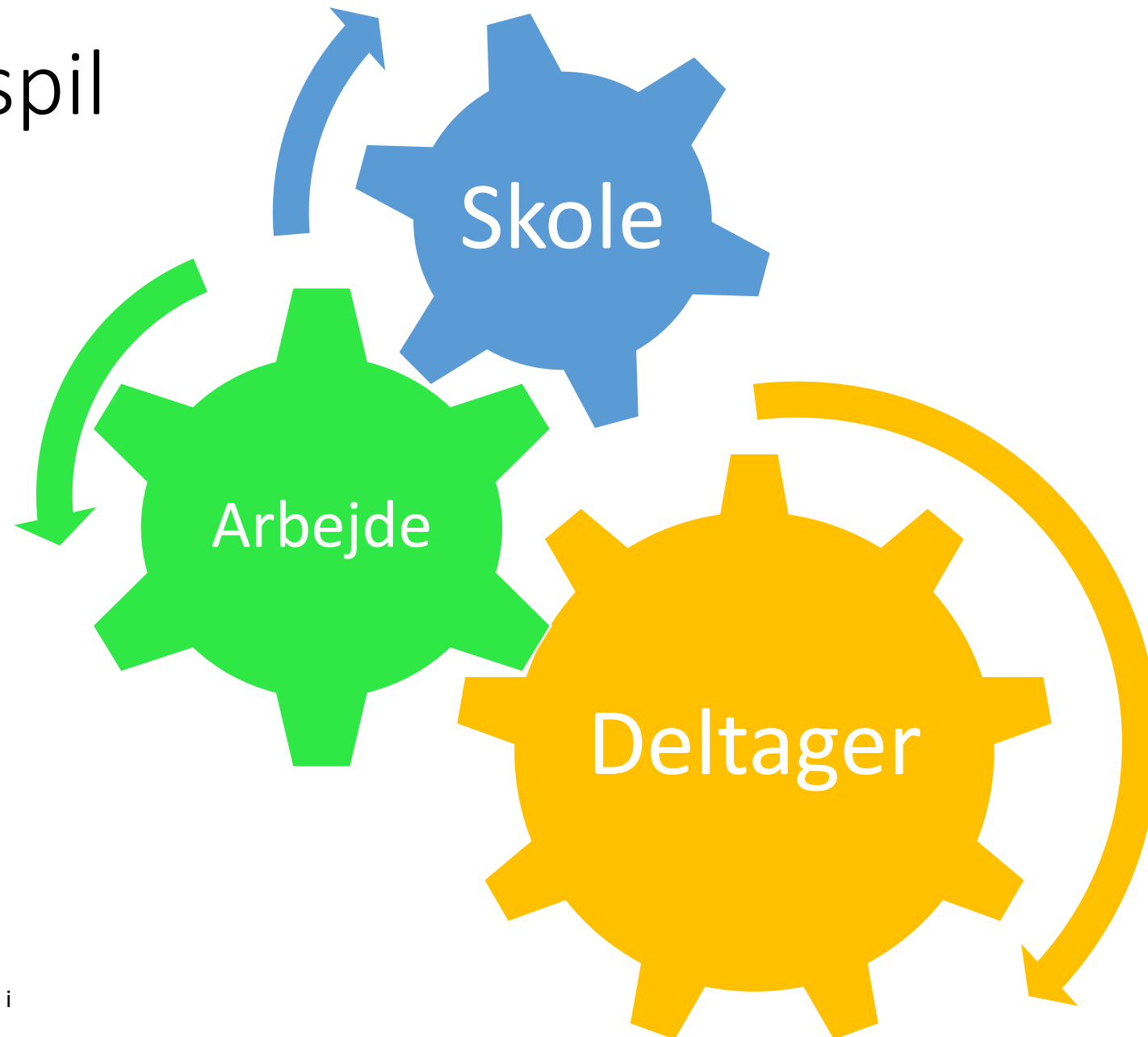
- Høj hverdagskompleksitet
- Læreprocessernes
retninger
- Forskellige logikker i spil
- Målgruppen

Logikker i spil

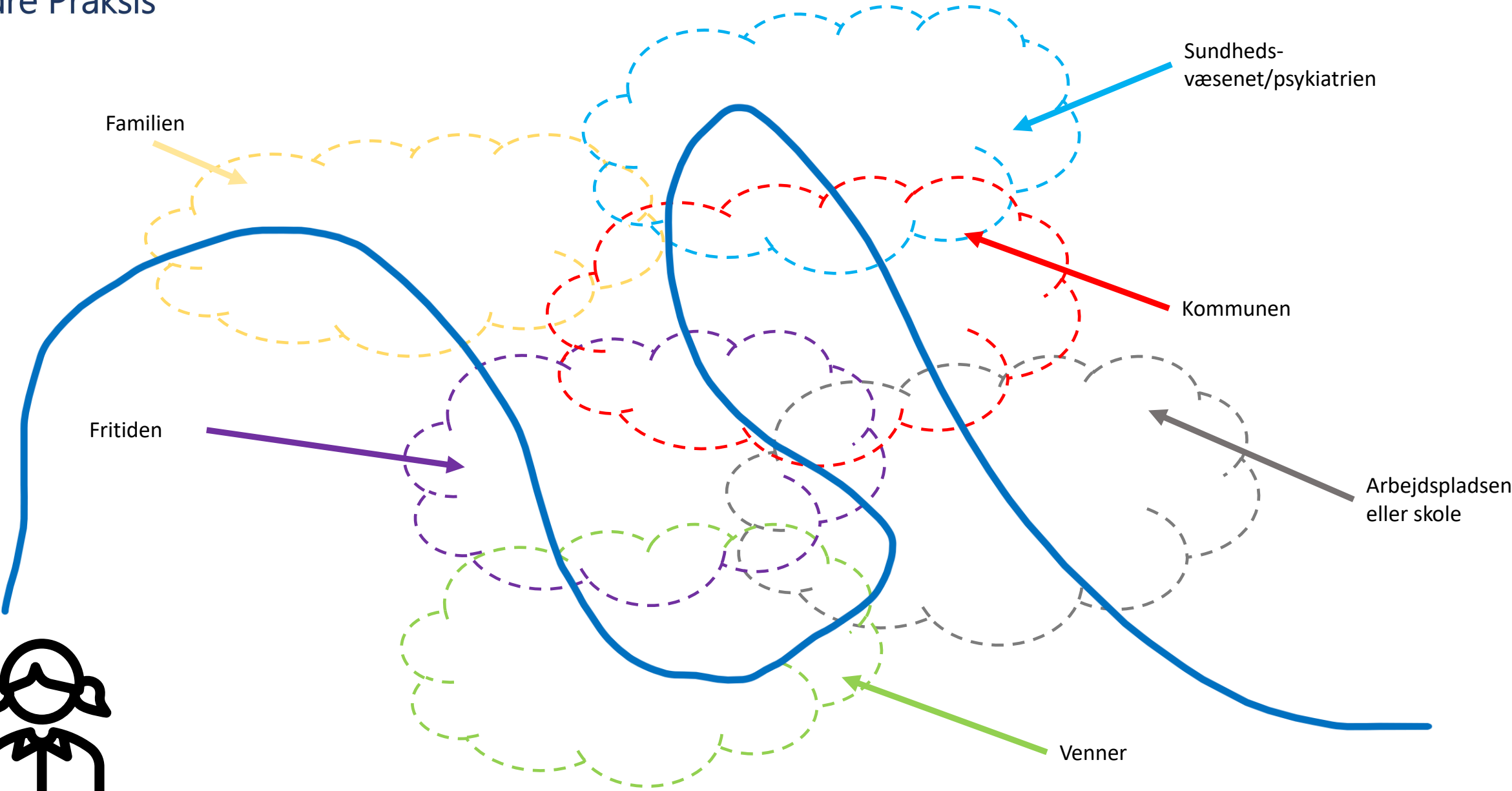
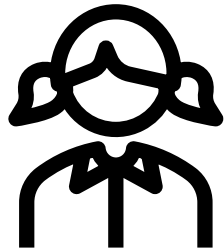

Man er flere ting på een gang...

- Patient
- Mor
- Kollega til nogen
- Storesøster
- Bridge-makker
- Datter
- ...

Bedre Praksis

Sum sammen

- Hvordan er denne viden om det kontekstuelle bagtæppe relevant for dig ift. at lære fra sig i en travl hverdag?

**"Learning defies easy definition
and simple theorizing" (Merriam
& Cafferella, 1999)**

Definitioner af læring af tre danske professorer

Knud Grue Sørensen, professor i pædagogik:

- Et individ har lært noget, når det kan noget, ved noget, forstår noget eller eventuelt blot gør noget, som ikke i forvejen hørte med til dets udstyr i de nævnte henseender. (Sørensen, 1974: 198).

Bjarne Wahlgren, professor i voksenuddannelse:

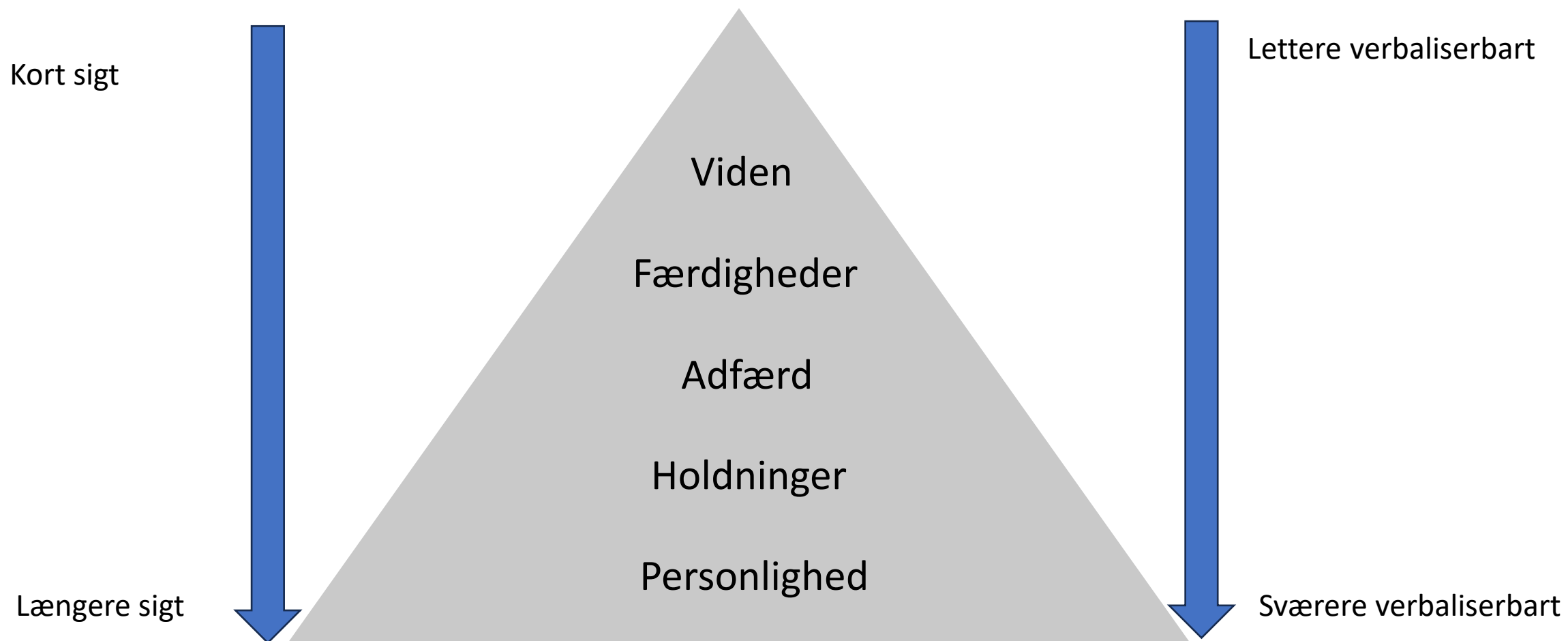
- Den proces, som udvikler den lærendes kompetence – potentiale til at handle (Wahlgren, 2012: 44).

Ane Qvortrup, professor i almindidaktik og Lea Lund, ph.d. i uddannelsesforskning:

- Læring er en ændring eller udvidelse af evner eller formåen baseret på aktiv deltagelse eller aktiv handling fra den person, der lærer (Qvortrup & Lund, 2024: 5)

Læringsniveau – og fokus

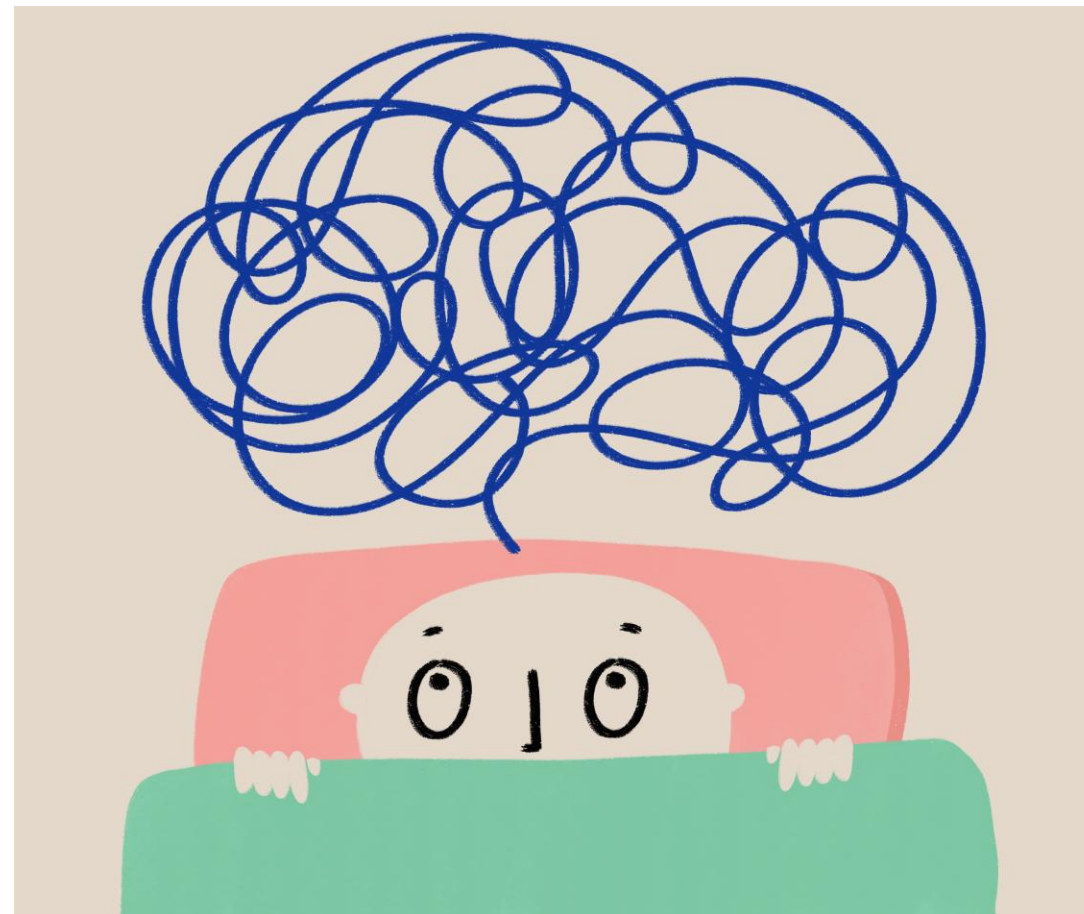
Barrierer, I kan møde, når I lærer fra jer

Læring er ikke altid sjovt for den lærende

- Ændret selvbillede
- Impostersyndrom
- Det kan være svært
- Usikkerhed og sårbarhed
- Manglende kontrol
- Formaliseret læring er udtryk for at en mangeltænkning
- Man skal noget andet og mere, end man er vant til
- Man skal rykkes fra noget til noget andet (og bedre)

Læring er ikke altid top-of-mind

- Forskellige agendaer og fokusområder
- Jeres behov/mening – deres behov/mening
- Drifthensyn

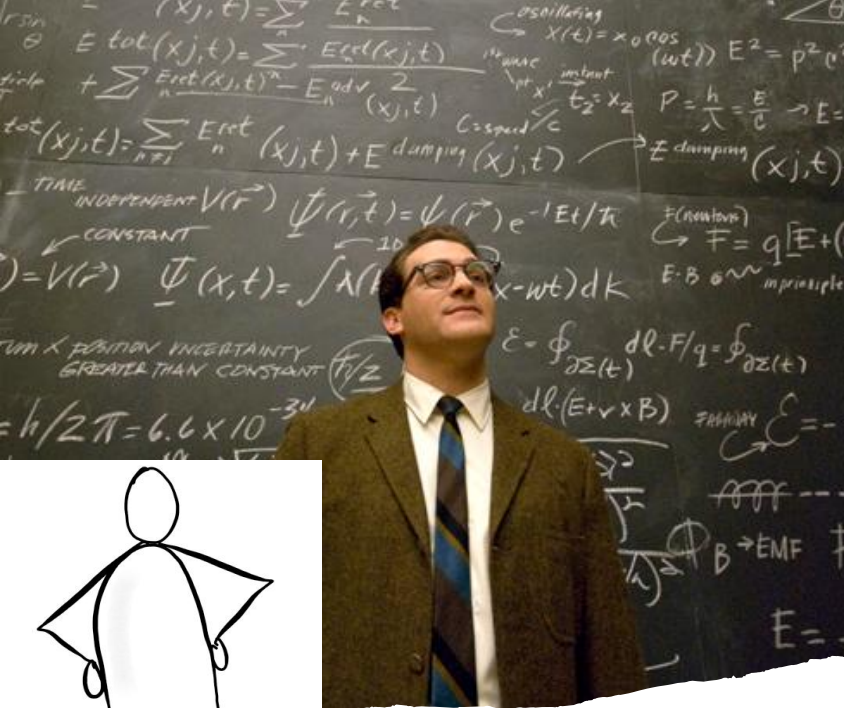
Sum sammen

- Hvordan er denne viden om læring relevant når I skal lære fra jer i en travl hverdag?

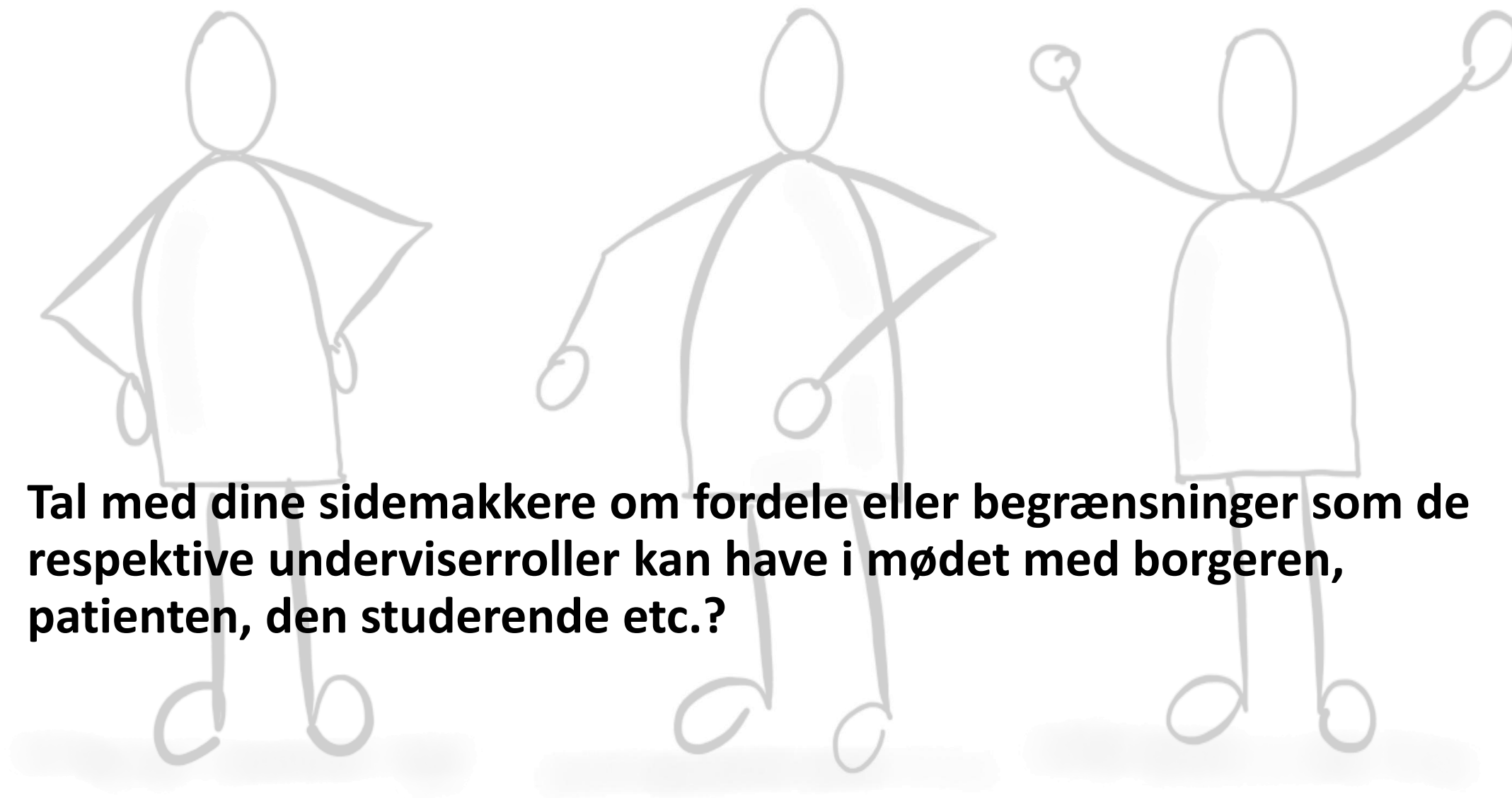

Underviserroller

Tre arketyperiske underviserroller

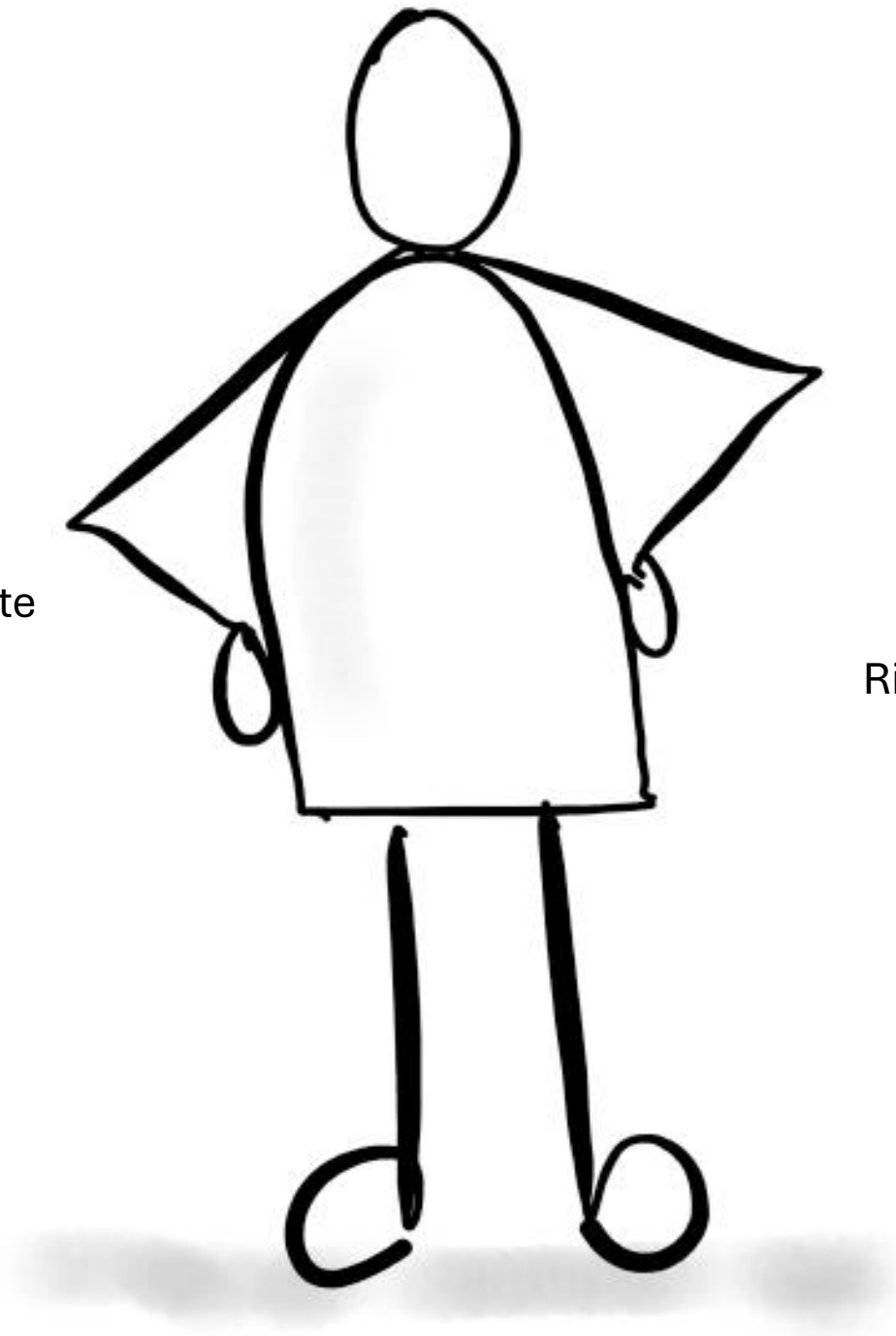
- Forskellige syn på egen rolle og opgave
- Forskellige syn på hvad og hvor viden (og læring) er, og hvem, der har den
- Forskellige arketyperiske kendetegn, fordele og begrænsninger

Tal med dine sidemakkere om fordele eller begrænsninger som de respektive underviserroller kan have i mødet med borgeren, patienten, den studerende etc.?

Fordele

- Faglig ekspertise/specialist
- Er ”på afstand” af det konkrete
- Opdateret på viden
- Troværdig
- Kompetence
- Autoritet

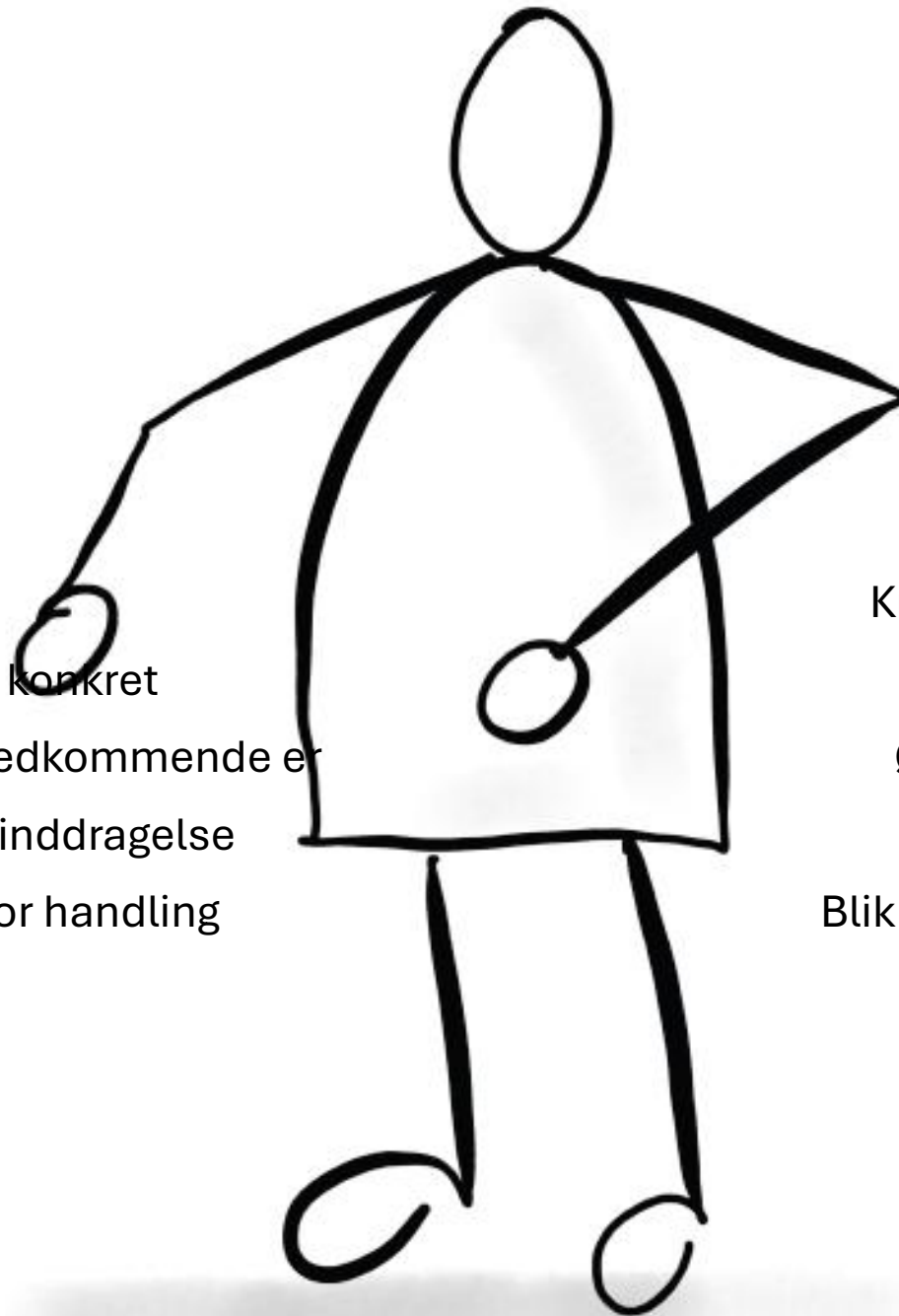

Begrænsninger

- Kan virke bedrevidende
- Kan blive for abstrakt
- Risiko for en-vejs-kommunikation
- Bundet til egen agenda
- Tankpasser

Fordele

- Tæt på modtagerne
- Individuel tilgang
- Omsætter viden til praksis, konkret
- Møder den lærende, hvor vedkommende er
- Mulighed for dialog og medinddragelse
- Giver tydelige anvisninger for handling

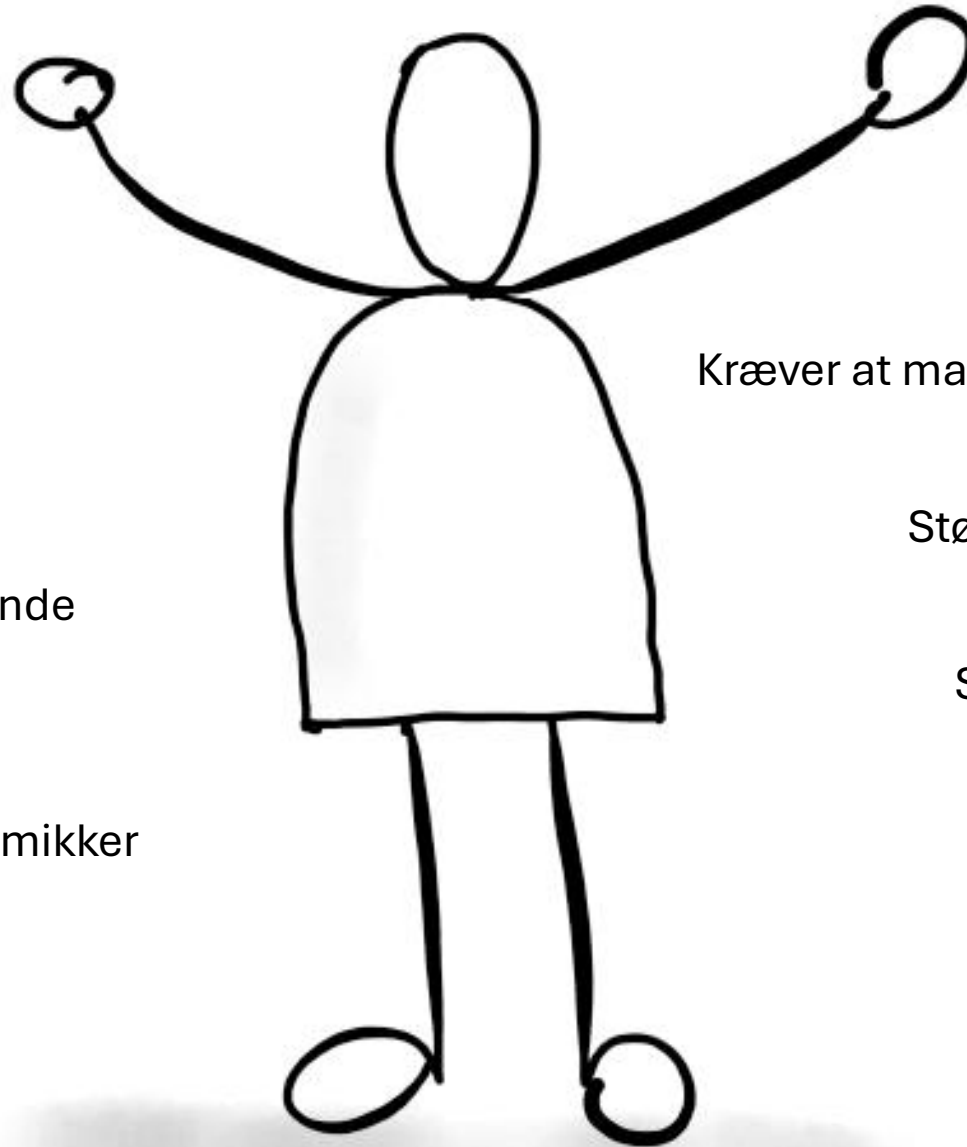

Begrænsninger

- Svært at "træde ud" af sin rolle
- Kræver høj faglig og opdateret viden
- Fingerspidsfornemmelse
- Øje for modtagerens kompetencer
- Skal være kreativ
- Blik for ønsker og behov hos modtager

Fordele

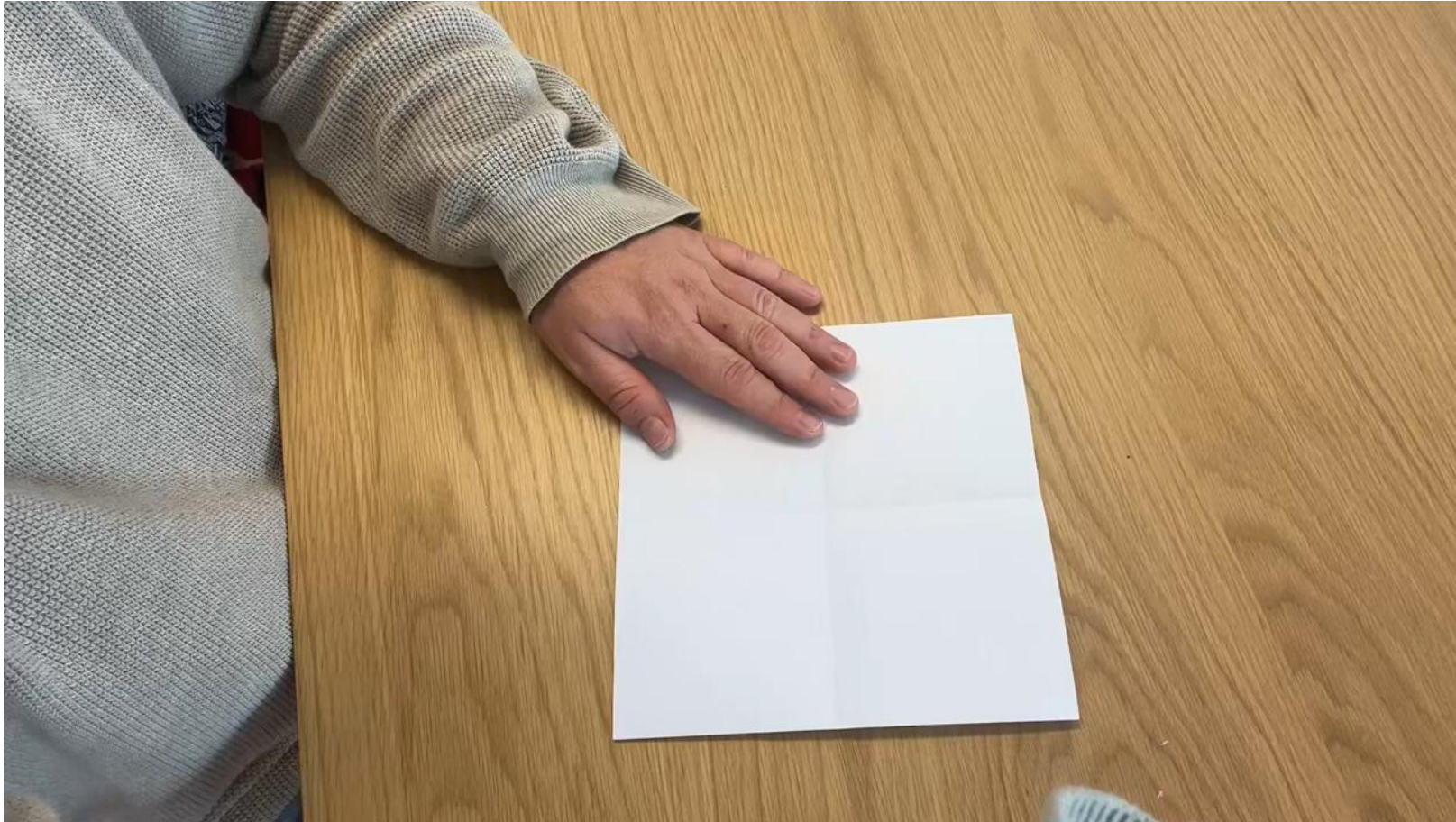
- Involvering
- Refleksion
- Mulighed for fleksibilitet
- Guidende frem for bestemmende
- Tæt på deltagerne
- Motiverende
- Kan tage højde for andre dynamikker

Begrænsninger

- Kræver at man kan "læse/afkode" rummet
- Kan mangle faglig indsigt
- Størrelsen på "værktøjskassen"
- Evne til processtyring
- Skal kunne skabe et trygt rum

Instruktion: sådan laver du en flipflapper

Når man skal lære fra sig i en travl hverdag...

- Tydelig rammesætning – hvad er det vi skal have fokus på?
- Klarhed over målgruppen – hvad kan deres behov være? Hvilke dagsordener og logikker er ude at gå?
- Opmærksomhed på de følelsesmæssige reaktioner og læringsbarrierer
- Variation i undervisertilgang og brug af forskellige roller
- Hjælp til refleksion og ”opsamling”
- Brug af forskellige artefakter, som kan gøre læring kropslig

Tak for
opmærksomheden

Jonas Sprogøe, ph.d.
jonas@bedrepraksis.dk
www.bedrepraksis.dk